

א. מו"מ עם חברת החשמל

בשנת תשס"ח נפגשנו כמה פעמים עם מנכ"ל חברת החשמל מר אורי בן נון הי"ו שהוא שומר תורה ומצוות, הפגישות התקיימו בביתי ובבתייהם של גדולי ישראל, ובראשם מרן רבינו הגר"ש אלישיב זצוק"ל אשר הקדיש זמן רב לזה, ודובר על תכנית שהוא יפעל לצרף כמאה וחמישים עובדים נכרים בשבת, לצד שבע מאות וחמישים עובדים יהודים בייצור ובהולכה שעובדים בשבת בד' משמרות. **[לא** מדובר במגמת פיטורין של מאות העובדים היהודים רח"ל, כיון שהם מקבלים תשלום גבוה של כשלוש מאות אחוז על עבודתם בשבת, ואינם מוכנים לוותר על כך, אלא מדובר לצרף עובד נכרי לצד חמשה עובדים יהודים שיורו לו איזה פעולה לעשות].

מרן זצ"ל מינה ועדת רבנים כדי לערוך תקן כיצד חברת החשמל צריכה לפעול על פי ההלכה.

ועדת הרבנים ישבה עמם יחד מספר ישיבות והועלו פתרונות, אבל התכנית שמורה לימות המשיח, כי חברת החשמל הציבה שלושה תנאים, א' לא כל הפעולות יעשו ע"י גוי אלא רק מה שיראה להם. ב' כל פעולה שיראו צורך לעשותה ע"י ישראל או ע"י גוי, לא יהיו מוגבלים מלעשותה. ג. תנאי קודם למעשה, דרשה החברה שתצא הוראה חד משמעית ממרן זצ"ל לכל הציבור להפסיק לאלתר את השימוש בגנרטורים של שבת, ורק אח"כ יחלו בצימצום חילול שבת ע"י שילוב נכרים בעבודה.

כלומר מבחינתם הגישה היא כמין הצעת פשרה, לצמצם קצת בפעולות איסור הנעשות ע"י ישראל ולעשותם ע"י גויים, ובתמורה לבטל הגנרטורים שפוגעים מאוד בכבודם.

מרן זצ"ל הגיב על כך כי הם מבקשים את הנדוניה לפני החתן, ולא נראה שיצא דבר מהמו"מ עמם, ואקבל שכר שיחה נאה על הזמן שהקדשתי לזה.

ב. חלק מהעובדות שהובאו לפני הועדה

א. כ-150 הדלקות נעשות באופן ידני בכל שבת, וכמאה ועשרים מהם נעשות משיקולי חסכון [המחשב נותן המלצות כל כמה דקות איזה מבערים כדאי להדליק מטעמי חסכון במקום מבערים אחרים]. רבות מההדלקות הם בכניסת שבת וליל שבת [רבים טועים לחשוב כי בליל שבת לא נעשות פעולות]. בהדלקות שמטעמי חסכון אין את הנימוק להתיר מפני צורך החולים, וכמשי"ת להלן.

ב. ביקשנו כי לכל הפחות בליל שבת לא יעשו פעולות מטעמי חסכון, והשיבו כי החסכון בפעולות אלו נאמד בכ-6-8 מליון דולר לשנה. אם נמצא להם תורם על סכום זה יש על מה לדבר.

הוסבר לנו שהדלקות אלו נעשות באופן ידני מטעמי בטיחות ושיקולים שמשתנים כל העת, גם בגלל תקלות וליקויים שמתגלים, ובעולם יש תחנת כח אחת שדאגו לעשותה באוטומציה מלאה "שורצה פומפה" בגרמניה, ומחיר החשמל שלה פי שתיים בגלל עלויות ההשקעה לאוטומציה מלאה.

ג. מיכל הפחם בחדרה מספיק לכ-8 שעות, ובכל שעות היממה בשבת כבחול עובדים בשטח טרקטורים להכניס פחם בגלל ריבוי הצריכה של הבריאם. נמצא שהמשתמשים בחשמל גורמים באופן ישיר להסעת פחם בשבת והבערתו ע"י ישראל. [על נסיונות ההטעיה בזה ראה להלן].

לשאלת הועדה מדוע לא בונים מיכל שיכיל כ-28 שעות או כ-50 שעות, הוסבר לנו שהדבר מורכב מבחינה טכנית לעשות מיכל כזה שיפעל באופן יעיל, וגם לא מעשי מבחינת העלויות. אפשרות להסעת הפחם לתנורים באופן אוטומטי ללא טרקטורים, אינה מציאותית בתנאים הקיימים בחדרה.

ד. רישום הליקויים, הטיפול בהם, פעילות טיפולית שוטפת, ופעילות

לשרידות המערכת.

ה. תקשורת בין חדר הפיקוד לאנשים בשטח שבודקים את כל המערכת כל חצי שעה או שעה, ומדווחים על ליקויים וחריגות. לצורך זה העלו המנכ"ל ובכירי החברה בפגישה עמם להשתמש בטלפון גרמא ומנגנוני גרמא של המכון הטכנולוגי, הצעה זו נדחתה לחלוטין בהנחיית מרן זצ"ל שהורה כי השימוש במנגנוני גרמא הוא מלאכה גמורה, והרי זה בכלל מלאכת מחשבת, ואין שום תיקון בדבר, וכמו שכתבו האחיעזר והחזון"א והאגרות משה בהגדרת מלאכת מחשבת. והוסיף עוד כי מי שצריך לטלפן משום פיקוח נפש עדיף שישתמש בטלפון רגיל ולא בטלפון גרמא, כדי שלא יטעה לחשוב שיש מקום להקל להשתמש בטלפון זה כשאין היתר של פיקוח נפש.

ג. סיכום

אוטומציה מלאה אינה רעיון מציאותי, ובכל העולם אין תחנה שפועלת אוטומטית מלבד תחנה אחת בגרמניה "שורצה פומפה", שלכן מחיר החשמל שלה כפול.

ושתי סיבות לכך, סיבה בטיחותית, וסיבה מעשית, בטיחותית כי מדובר בכמויות אדירות של דלק אש וקיטור, וכל תקלה שאחד מהם יפעל שלא בתיאום וברגע הנכון יכול להסתיים באסון גדול.

והסיבה המעשית כי מדובר במערכת עניפה ומאוד פעילה, שבכל רגע יתכנו חריגות שמחייבים שינוי בתוכנית ההפעלה, ולכן כל המערכת על כל פרטיה נבדקת כל הזמן, יש חלקים שנבדקים כל כמחצית השעה, ויש שנבדקים כל שעה, ומדובר בשטח של קילומטרים רבים בעשרות היחידות שפועלות בכל הארץ כגוף אחד, ולדוגמא ביחידה שפועלת על שישים מבערים, ומתגלים סימנים שלא כדאי להפעיל מבער זה או חלק אחר במערכת, הרי מיד צריך לשנות [ראיתי ברשימות של משמרת אחת 6 הערות, פה נורת אתרעה מהבהבת, ופה חשש לדליפת שמן וכדו', וכמובן שזה משפיע על השיקולים את מה להדליק]. והכל מדווח למוקד ארצי בחיפה שצריך להחליט מה להדליק ומה לכבות, יחד עם השיקול של כמות הצריכה שתדרש והכדאיות מה להדליק מטעמי חיסכון, כדי שיהא אפשר לכבות מבערים אחרים.

הפתרון היחיד הוא לשלב נכרים בעבודה, ולחתור לכך שכל המלאכות יעשו רק ע"י נכרי, ורק מלאכות שעל פי ההלכה מותר לעשותם ע"י נכרי, וכמו שאמר מרן החזון איש זצוק"ל לרב"צ במברגר זצ"ל שצריכים להעסיק שם גויים ולעשות רק פעולות המותרות ע"י גויים.

דברי בכיר בחברת החשמל, ישנם בעיות רבות שיש צורך למצוא להם פתרון, ומלבד הבעיות הטכנולוגיות הרבות צריך להביא בחשבון גם את הפן האנושי המורכב מבחינתם, שלא לגרום לפיטורי אחד ממאות העובדים, ושימצאו פתרונות טכניים ללא מכשירי גרמא, ויוסכם להעסיק גויים בכל הפעולות הנעשות בשבת, בייצור וגם בטיפול במערכת ורק על פי ההלכה, ובפיקוח של רבנים מקובלים על רבותינו, בכל אחת מעשרות יחידות הכח הפוזרות בכמה מקומות בארץ, כך שהפתרון המושלם אינו נראה באופן עד שיערה רוח ממרום ותמלא הארץ דעה.

בכ' כסליו תשע"ב פורסמו דבריו של יו"ר ועד המהנדסים של חברת החשמל, כי גם אם החשמל ייוצר על ידי גויים, בכל שרשרת אספקת החשמל עובדים יהודים בשבת, בהולכה, בחלוקה, בפיקוח, בנייהול מערכת, תיקונים, מוקד, כולם עובדים בשבת, ותהא זו צביעות לומר ששומרים על השבת בתחנת הכח.